

Sayı : 12202449-045.03-E.196417
Konu : Fazla mesai

31.10.2018

DAĞITIM YERLERİNE

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri bünyesinde görev yapan personelin fazla mesai ödemelerine ilişkin olarak Bakanlığımıza iletilen görüş talepleri değerlendirilmiş ve konu hakkında tereddütlerin giderilmesi amacıyla aşağıda belirtilen açıklamaların yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur.

Bilindiği üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun "İstihdam Şekilleri" başlıklı 4 üncü maddesinde;

"Kamu hizmetleri; memurlar, sözleşmeli personel, geçici personel ve işçiler eliyle gördürülür." hükmüne yer verilmiş, yine anılan maddenin 4 üncü maddesinde; memur, sözleşmeli personel ve işçilerin tanımı yapılarak kamu kurumlarında istihdam şekilleri belirlenmiştir.

Bilindiği üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun "Çalışma saatleri" başlıklı 99 uncu maddesinde;

"Memurların haftalık çalışma süresi genel olarak 40 saattir. Bu süre Cumartesi ve Pazar günleri tatil olmak üzere düzenlenir. Ancak bu kanuna, özel kanunlara, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerine veya bunlara dayanılarak çıkarılacak yönetmeliklerle, kurumların ve hizmetlerin özellikleri dikkate alınmak suretiyle farklı çalışma süreleri tespit olunabilir. Cumhurbaşkanı, yurt dışı kuruluşlarda hizmetin gerektirdiği hallerde, hafta tatilini Cumartesi ve Pazardan başka günler olarak tespit edebilir." hükmü ile,

"Günlük çalışma saatlerinin tesbiti" başlıklı 100 üncü maddesinde;

"Günlük çalışmanın başlama ve bitme saatleri ile öğle dinlenme süresi, bölgelerin ve hizmetin özelliklerine göre merkezde Cumhurbaşkanınca, illerde valiler tarafından tesbit olunur. Ancak engelliler için; engel durumu, hizmet gerekleri, iklim ve ulaşım şartları göz önünde bulundurulmak suretiyle günlük çalışmanın başlama ve bitiş saatleri ile öğle dinlenme süreleri merkezde üst yönetici, taşrada mülki amirlerce farklı belirlenebilir. Memurların yürüttükleri hizmetin özelliklerine göre, bu madde uyarınca tespit edilen çalışma saat ve süreleri ile görev yerlerine bağlı olmaksızın çalışabilmeleri mümkündür. Bu hususa ilişkin usûl ve esaslar, Cumhurbaşkanınca belirlenir." hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, mezkur Kanunun "Fazla çalışma ücreti" başlıklı 178 inci maddesinde;

A) 99 ve 100 üncü maddeler hükümleri uyarınca tespit olunan günlük çalışma saatleri dışında;

a) Salgın hastalık ve tabii afetler gibi olağanüstü hallerin olması (Bu hallerin devamı süresince),

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Sayı : 12202449-045.03-E.196417
Konu : Fazla mesai

31.10.2018

b) Fabrika, atelye, şantiye, işletme gibi yerlerde İş Kanununa tabi olarak işçi çalıştıran kurumlarca hizmetin gereği olarak işçi ile birlikte çalışma saatleri ve günü dışında çalışmanın zorunlu bulunması,

hallerine münhasır olmak üzere, yapılan fazla çalışmalar ücretle karşılanır.

Yukarıda sayılan hallerde yaptırılacak fazla çalışmanın süresi ve saat başına ödenecek ücret Cumhurbaşkanlığı kararı ile belirlenir.

Kurumlar gerektiği takdirde personelini günlük çalışma saatleri dışında fazla çalışma ücreti vermeksizin çalıştırabilirler. Bu durumda personele yaptırılacak **fazla çalışmanın her sekiz saati için bir gün hesabı ile izin verilir.** Ancak, bu suretle verilecek iznin en çok on günlük kısmı yıllık izinle birleştirilerek yılı içinde kullanılabilir.

Fazla çalışmanın uygulama esas ve usulleri Devlet Personel Başkanlığı ile Maliye Bakanlığınca müştereken belirlenir." düzenlemesi yer almaktadır.

Ayrıca, günlük çalışma saatleri dışında yapılacak fazla çalışmanın uygulanmasına ilişkin esasları düzenlemek amacıyla 13/3/1975 tarihli ve 15176 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan "Fazla Çalışmanın Uygulama Esaslarını Gösterir Yönetmelik" in 3 üncü maddesinde; Devlet memurlarının, genel olarak haftalık çalışma süresi olan 40 saatin üstünde yaptıkları çalışma ve Haftalık çalışma süreleri 40 saatten fazla olan Devlet Memurlarının; Özel Kanunlarında mevcut veya Devlet Memurları Kanunu ya da Özel Kanunlara dayanılarak çıkarılacak Tüzük ve Yönetmeliklerde belirtilen süreden fazla çalıştıkları sürenin fazla çalışma olduğu, 4 üncü maddesinde ise; fazla çalışmanın ücretle karşılanabilmesi için memurun kadrosuna ait görevini normal günlük çalışma saatleri dışında fiilen yapması gerektiği belirtilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri dayanılarak, yılı bütçe kanunlarına ekli "Ek Ders, Konferans ve Fazla Çalışma Ücretleri ile Diğer Ücret Ödemelerinin Tutarları" başlıklı (K) işaretli Cetvelin "III. FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETİ" başlıklı kısmının "(A) Saat Başı Fazla Çalışma Ücreti" başlıklı bölümünde saat başı fazla mesai ücreti tutarları belirlenmektedir. Yılları Merkezi Yönetim Bütçe Kanununun (K) Cetvellerinde hangi meslek ve/veya unvanlara, hangi şartlarda ve ne tutarda fazla mesai ücreti ödenmesinin yapılacağı belirlenmekte ve Bütçe Kanununda belirlenmiş tutarlarda fazla çalışma ücreti ödenebilmektedir.

Aynı zamanda, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 13 üncü maddesinde;

"Belirli bir sürede bitirilmesi gereken zorunlu ve istisnai işlerden, **her defasında ayrıca Cumhurbaşkanlığı kararı alınması kaydıyla**, Cumhurbaşkanlığı uygun görülenlerde çalışan 657 sayılı Kanuna tabi personele, ayda elli saati ve bir yılda altı ayı geçmemek üzere yılı merkezi yönetim bütçe kanununda belirlenen fazla çalışma saat ücretinin beş katını aşmamak kaydıyla Cumhurbaşkanlığı belirlenen çalışma süresi, miktar, usul ve esaslar dahilinde fazla çalışma ücreti ödenebilir. Bu ödeme damga vergisi hariç herhangi bir vergiye tabi tutulmaz. Diğer mevzuat

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Sayı : 12202449-045.03-E.196417
Konu : Fazla mesai

31.10.2018

hükümleri çerçevesinde yaptıkları fazla çalışma karşılığında herhangi bir ad altında ödeme yapılan personele bu madde uyarınca ayrıca fazla çalışma ücreti ödenmez." hükmüne yer verilmiştir.

Buna göre, bitirilmesi zorunlu ve istisnai işlerde her defasında Cumhurbaşkanı kararı alınması koşuluyla 657 sayılı Kanuna tabi personele 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'de belirtilen hüküm doğrultusunda fazla çalışma ücreti ödenmesi mümkündür.

Ayrıca, 25.08.2017 tarihli ve 30165 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanan 4. Dönem Toplu Sözleşmenin yedinci bölümünde yer alan Bayındırlık, İnşaat ve Köy Hizmet Koluna İlişkin Toplu Sözleşme'nin "Çevre ve Şehircilik Bakanlığı fazla çalışma ücreti" başlıklı 10 uncu maddesinde;

"Çevre ve Şehircilik Bakanlığı taşra teşkilatında görev yapan **memur ve sözleşmeli personelden** "Alo 181" çağrı merkezine gelen şikâyet ve ihbarları mesai saatleri dışında fiilen yerinde inceleyenlere, her bir personel için; büyükşehirlerde yılda toplam 300 saati, diğer yerlerde yılda toplam 200 saati geçmemek üzere saat başı yılı merkezi yönetim bütçe kanununda belirtilen fazla çalışma ücretinin üç katını aşmamak kaydıyla fazla çalışma ücreti ödenir." hükmü yer almaktadır.

Bu kapsamda; 2018 ve 2019 yıllarını kapsayan 4. Dönem Toplu Sözleşme gereğince Bakanlığımız taşra teşkilatında görev yapan **memur ve sözleşmeli personelden** "Alo 181" çağrı merkezine gelen şikâyet ve ihbarları mesai saatleri dışında fiilen yerinde inceleyenlere, her bir personel için; büyükşehirlerde yılda toplam 300 saati, diğer yerlerde yılda toplam 200 saati geçmemek üzere saat başı yılı merkezi yönetim bütçe kanununda belirtilen fazla çalışma ücretinin (7066 Sayılı 2018 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa ekli K cetveline göre 2018 yılı saat başı fazla çalışma ücreti 1,97 TL'dir.) üç katını aşmamak kaydıyla fazla çalışma ücreti ödenebilecektir.

Diğer taraftan, 7066 sayılı 2018 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununun 8 inci maddesinin dördüncü fıkrasında; "5018 sayılı Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan kamu idarelerinin harcama yetkilileri, **sürekli işçiler** ile 5620 sayılı Kanuna göre çalıştıracakları geçici işçilerin fazla çalışmaları karşılığı öngörülen ödeneğe göre iş programlarını yapmak, bu ödeneği aşacak şekilde fazla süreli çalışma ve/veya fazla çalışma yaptırmamak ve ertesi yıla **fazla süreli çalışma ve/veya fazla çalışmadan dolayı borç bıraktırmamakla yükümlüdürler**. Deprem, yangın, su baskını, yer kayması, kaya düşmesi, çığ ve benzeri afetler nedeniyle yürürlüğe konulacak Bakanlar Kurulu kararları uyarınca yaptırılacak fazla çalışmalar ile fazla çalışma ücret ödemelerine ilişkin ilama bağlı borçlar için yapılacak aktarmalar hariç fazla süreli çalışma ve/veya fazla çalışma ücret ödemeleri için hiçbir şekilde ödenek aktarması yapılamaz." hükmü yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen hüküm çerçevesinde, **işçi statüsünde istihdam edilen personel için** (696 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 127 nci maddesi ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 23 üncü maddesi gereğince sürekli işçi kadrosuna atanalar dahil) Kanunda

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Sayı : 12202449-045.03-E.196417
Konu : Fazla mesai

31.10.2018

açıkça belirtilen haller dışında, fazla çalışma karşılığında doğan yükümlülükler için ödenek aktarması yapılamayacağı gibi bütçenin başka tertiplerinden işçi ücreti ve fazla çalışma ücreti ödenemeyeceği, harcama yetkililerinin programlarını buna göre yapmaları ve bu işlemlerle yükümlü buldukları anlaşılmaktadır.

Öte yandan, fazla çalışma konusundaki düzenlemelerde; salgın hastalık ve tabii afetler gibi olağanüstü hallerde, bu hallerin devamı süresince yaptırılan fazla çalışmalar ile fabrika, atölye, şantiye, işletme gibi yerlerde çalışma saatleri dışında hizmetin gereği olarak işçiler ile birlikte çalıştırılmaları gereken memurlara yaptırılan fazla çalışmalar karşılığında ilgililere fazla çalışma ücreti ödenmesi zorunlu tutulmuştur.

Fazla çalışma karşılığı ücret ödenmesinin zorunlu olduğu haller dışında yaptırılan fazla çalışmalar karşılığı ücret ödenmesi, bütçe kanunlarına konulan hükümlere ve çıkarılan Cumhurbaşkanlığı Kararlarına istinaden yapılırken, toplu iş sözleşmeye konulan hükümlerle de bazı personelin fazla çalışma ücreti alması mümkün bulunmaktadır.

Merkezi Yönetim Bütçe Kanunlarıyla, ilgili mali yıl içerisinde kimlere ne kadar fazla çalışma ücreti ödeneceği hususu düzenlenirken, Bakanlar Kurulu da konu, kurum, personel ve süre gibi sınırlamalar getirmek suretiyle fazla çalışma ücreti ödenmesine ilişkin düzenlemeler yapabilmektedir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri ve açıklamalar çerçevesinde **ilgili personele fazla çalışma ücreti ödenebilmesi için;**

- Çalışmanın; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve bu Kanuna göre çıkarılan yönetmelik hükümlerine göre **ücret ödenebilecek fazla çalışma** niteliğinde olması;
- İlgili yıla ait Toplu İş Sözleşmelerinde, fazla çalışma ücretine ilişkin ayrıca bir hükmün bulunması,
- Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununu ve eki cetvellerinde ((K) Cetvelinde) fazla çalışmaya ilişkin bir hükmün bulunması,
- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre, her defasında kurumsal olarak Cumhurbaşkanlığı Kararı alınması, gerekmektedir.

Bu itibarla, fazla çalışma ücretlerine ilişkin olarak Bakanlığımızdan tekrar görüş talep edilmeksizin yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve açıklamalara uygun olarak işlem tesis edilmesinin uygun olacağı mütalaa edilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

 e-imzalıdır
Sadi KIZIK

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Sayı : 12202449-045.03-E.196417
Konu : Fazla mesai

31.10.2018

Bakan a.
Strateji Geliştirme Başkanı

Dağıtım:

Taşra Teşkilatına

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.